

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В. ГЕТЬМАНА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ ЮРИДИЧНИХ НАУК МОЛДОВИ
МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН КНУ ім. Т. ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЛНУ ім. І. ФРАНКА

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

Науково-практичний журнал

**EUROPEAN
PERSPECTIVES**

KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
V. HETMAN KYIV NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS
KYIV INTERNATIONAL UNIVERSITY
ACADEMY OF LAW SCIENCE OF MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF UKRAINE
INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS KYIV NATIONAL TARAS SHEVCHENKO UNIVERSITY
FACULTY OF INTERNATIONAL RELATIONS OF IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV

№ 4, 2021

Спеціалізоване
видавництво

Specialized
publishing house

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

ШУТАК І.Д. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА ПОДОЛАННЯ МНОЖИННОГО ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА.....	5
КРАВЧЕНКО В.В., ЖУРАВЕЛЬ Я.В., ХОВПУН О.С. СВОБОДА ВИРАЖЕННЯ ПОГЛЯДІВ ТА ПЕРЕКОНАНЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	14
ЄРМАКОВА Г.С., ПОЛЕВИЙ В.І. ЄВРОПЕЙСЬКА СИСТЕМА ПРАВА У РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	20
НОВІЧЕНКО А. ФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ В 1917 - 1921 РОКИ.....	26
КОЛОМІЄЦЬ В.М., ЗАЙЦЕВ М.М., ЧУНАКОВ Р.В. ПЕРСПЕКТИВИ КОДИФІКАЦІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	34

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

ЛИСЕНКО С.О. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИБОРУ МЕТОДІВ БЕЗПЕЧНОЇ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ. ШИФРУВАННЯ ЧИ ТОКЕНІЗАЦІЯ?.....	43
ЛИТВИН Н.А., СУБІНА Т.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ.....	51
БУГА Г.С. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА РИНКУ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	57

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

ГРИНЮК В.О. ПРАВИЛО «ПЛОДІВ ОТРУЄНОГО ДЕРЕВА»: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ, НОРМАТИВНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ.....	65
ПОДОЛЯКА А.М., ДЬОМІН Ю.М. ПОВНОВАЖЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ПРОКУРОРІВ ЩОДО СКЛАДАННЯ ПРОТОКОЛІВ ПРО ВІЙСЬКОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	72
КАНЦІР В., СКРЕКЛЯ Л., КОНЧУК Н. ОБ'ЄКТ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ «ПЛАНУВАННЯ, ПІДГОТОВКА, РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ТА ВЕДЕННЯ АГРЕСИВНОЇ ВІЙНИ».....	79
БУНДЗ Р.О. МОНІТОРИНГ КРИМІНОГЕННИХ ДЕТЕРМІНАНТ ОСОБИСТОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ЗЛОЧИНЦЯ.....	84

ПАХНІН М.А. ВИКОРИСТАННЯ АБСТРАКТНОГО ТА КАЗУЇСТИЧНОГО ПРИЙОМІВ ПРИ КОНСТРУЮВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СВОБОДИ СЛОВА ТА ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	90
ПІСНИЙ Б.М., ПАСЄМЧУК С.С., ГОРБАЛЬ О.В. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОКРЕМІ РІЗНОВИДИ ПРОПАГАНДИ.....	96
САДУЛА Л.М., ГРИШУТІН А.А., ГРИШУТІНА В.Р. СЕПАРАТИЗМ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЯВИЩЕ.....	101
ЦИЛЮРИК І. ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІМУНІТЕТУ СВІДКА ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ	107
ШАЙ Р. НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ЗАХОДИ: ЇХ СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ І ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	114
ШЕВЧУК Н.В., ЩЕБЕЛЬ А.І., ГЕВКО О.О. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НОТАРІУСА ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ.365-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	120
ШУТКА В.Я. МІЖНАРОДНІ-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ ЩОДО ДІТЕЙ	125
ЯКОВЛЕВА Т.К. ДЕТЕРМІНАНТИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЧИНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ	132
БАРАН А.В. ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ	138

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО

ХАТНЮК Н.С., ПОБІЯНСЬКА Н.Б. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ СТОРІН У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ	142
РУБАН О.О. ОСОБЛИВОСТІ УСУСЕННЯ ВІД ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ ЗА УКРАЇНСЬКИМ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ	151
ЛАРІН В.О. ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	157

ФІЛОСОФІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ПРАВА

РУДАНЕЦЬКА О.С., МУЗИКА Я.І. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН	164
--	-----

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

ЩЕРБАКОВ В.В.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ВИХОДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

З ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 170

ОБГОВОРЕННЯ, ДИСКУСІЇ, АКТУАЛЬНО

ДАСЮК В.В.

ВИДИ ТА МОДЕЛІ КОРУПЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ

В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ 176

ВИШНЕВСЬКИЙ В.П., ГОНЧАРЕНКО Л.А., ТИМЧЕНКО О.В.

ЗАГОСТРЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В УМОВАХ КАРАНТИНУ В УКРАЇНІ

ТА ЗА КОРДОНОМ: КРИЗЬ ПРИЗМУ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ 183

КОБКО Є.В.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА,

ЯКЕ РЕГУЛЮЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 190

ЧЕРКАССЬКИЙ Р.А.

ДОСВІД США У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ

ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ МИТНИМИ ОРГАНАМИ 196

ТЕТЕРЯТНИК Г.К.

ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ

В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ 202

КОРНЄВ О.В.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПРОФІЛАКТИКИ

СЛУЖБОВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРАЦІВНИКІВ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ 211

СМАГЛЮК С.В.

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ТА СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННІСТЮ ПРОВЕДЕННЯ

НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ У

КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 217

КОСІНЦЕВ К.В.

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ СИСТЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД

ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПРОЩЕНОГО

РЕЖИМУ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН 224

СТРІЛЬЧУК М.М.

СИСТЕМА ПРАВОВИХ ЗАСАД КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ

ЗА ПРИВАТНОЮ НОТАРІАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ 230

ГАВРИЛЮК І.Д.

КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ 236

ПОПОВИЧ І.М.

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ 241

ПЕТРОСЬЯНЦІ Д.В.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАВДАНЬ КОНТРОЛЮ

У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 246

ВАКУЛЕНКО О.Ф.

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 252

СЕРВЕТНИК А.Г.

ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ

ЗА НОТАРІАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ 259

ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

ТЕТЕРЯТНИК Ганна Костянтинівна - кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального процесу Одеського державного університету
внутрішніх справ

УДК 343.13:355.271(477)
DOI 10.32782/EP.2021.4.31

У статті досліджуються окремі питання застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в умовах збройного конфлікту. Ефективне розслідування та притягнення до кримінальної відповідальності осіб за кримінальні правопорушення, які безпосередньо пов'язані зі збройним конфліктом є важливим завданням правоохоронних та судових органів. Водночас забезпечення прав учасників провадження, дотримання прав людини у цій сфері має забезпечуватися на належному рівні.

Автором аналізуються норми ст. 177, 178 КПК України, а також рішення Конституційного Суду України, окремих думок суддів, рішень Європейського суду з прав людини, думок вчених щодо обрання тримання під вартою як безальтернативного запобіжного заходу по окремих категоріям кримінальних проваджень.

Звертається увага на необхідність встановлення контекстуальних обставин як елементу локального предмету доказування. Під контекстуальними обставинами кримінального правопорушення в умовах збройного конфлікту та в умовах надзвичайних правових режимів автором розуміється сукупність умов, обстановки вчинення кримінального правопорушення, характеристик особи підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого та ін. обставин кримінального правопорушення та умов і обставин здійснення кримінального провадження, які визначають причинно-наслідковий зв'язок кримінального правопорушення зі

збройним конфліктом та / або надзвичайним правовим режимом та підлягають доказуванню.

Пропонується доповнити ст. 178 пунктом 13 «фізик виїзду (повернення) особи на тимчасово окуповану територію та/або територію країни-агресора». Визначено, що на підтвердження існування таких фізиків може бути надано інформацію про наявність відповідної перепустки для виїзду на тимчасово окуповану територію Донецької або Луганської областей, офіційну реєстрацію на тимчасово окупованій території або країни-агресора чи можливість виїзду туди, наявність близьких родичів або інших зв'язків на тимчасово окупованих територіях або в країні-агресорі. Вони повинні враховуватися у якості елементу локального предмету доказування при обранні запобіжних заходів у таких категоріях кримінальних проваджень.

Ключові слова: кримінальне провадження, збройний конфлікт, контекстуальні обставини, тримання під вартою, фізики, тимчасово окуповані території.

Вступ

Тимчасова окупація окремих територій України, збройний конфлікт у Донецькій та Луганській областях поставили нові виклики перед системою кримінального судочинства в Україні. Ефективне розслідування та притягнення до кримінальної відповідальності осіб за кримінальні правопорушення, які безпосередньо пов'язані зі збройним конфліктом є важливим завданням право-

охоронних та судових органів. Водночас, забезпечення прав учасників провадження, дотримання прав людини у цій сфері не може відійти на друге місце.

Тримання під вартою є найбільш суворим та правообмежуючим запобіжним заходом, застосування якого навіть в умовах збройного конфлікту має відбуватися законно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблеми застосування запобіжних заходів, зокрема, тримання під вартою, досліджувались у працях С. Є. Абламського, В. І. Галагана, Н. В. Глинської, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевого, В. А. Завтура, О. В. Капліної, О. Ю. Костюченко, О. П. Кучинської, В. Т. Нора, М. А. Погорецького, К. О. Середи, Д. Б. Сергєєвої, С. М. Смокова, О. Ю. Татарова, І. А. Тітка, Л. Д. Удалової, В. І. Фаринника, О. Г. Шило, М. Є. Шумили та інших. Водночас питання тримання під вартою в умовах збройного конфлікту є малодослідженим у доктрині кримінального процесу.

У відповідності з цим, **метою статті** є отримання наукового результату у вигляді теоретично обґрунтованих положень щодо окремих питань застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в умовах збройного конфлікту, а також формулювання на їх підставі пропозицій із удосконалення кримінального процесуального законодавства. *Завданням статті* є розкриття теоретичних питань щодо тримання під вартою у кримінальних провадженнях в умовах збройного конфлікту.

Виклад основного матеріалу дослідження

Викликає дискусії застосування найбільш правообмежуючого заходу забезпечення кримінального провадження (далі – ЗЗКП) – тримання під вартою. Слід зазначити, що з початком тимчасової окупації території України, проведення АТО/ООС законодавець, поставши перед новими викликами Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального

процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» вніс зміни до ч. 5 ст. 176 КПК України, визначивши, що запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту, застави не можуть бути застосовані до осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні злочинів, передбачених ст. 109–114-1, 258–258-3, 260, 261 КК України [1; 2]. У пояснювальній записці до законопроекту визначено, що його підготовлено з метою забезпечення принципу невідворотності покарання у випадках, коли підозрюваний (обвинувачений), знаходячись поза межами України, переховується від органів слідства та суду, ухиляючись від кримінальної відповідальності, та задля підвищення ефективності розслідування окремих злочинів проти основ національної безпеки України та громадської безпеки, а також забезпечення конфіскації майна за їх вчинення [3]. Слід зауважити, що внесеними змінами не були враховані провадження за ст. 437, 438 КК України [4].

За даними офіційної статистики за ст. 437 КК України у 2014 році було розпочато 1 провадження, у 2015 – 38, у 2016 – 11, у 2017 – 21, у 2018 – 4, у 2019 – 6, у 2020 – 3. За ст. 438 КК України у 2014 році було розпочато 1 провадження, у 2015 – 4, у 2016 – 6, у 2017 – 14, у 2018 – 5, у 2019 – 12, у 2020 – 183 [5].

Значна кількість кримінальних правопорушень, яка мала кваліфікуватися як кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, які відповідно до ч. 2 ст. 216 КПК України віднесені до підслідності слідчих органів безпеки, на теперішній час кваліфікуються як загальнокримінальні кримінальні правопорушення (зокрема, ст. 115 КК України – умисне вбивство; ст. 121 КК України – умисне тяжке тілесне ушкодження; ст. 127 КК України – катування; ст. 146 КК України – незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст. 147 КК України – захоплення заручників та ін.).

Значний обсяг кримінальних правопорушень, що вчинені на тимчасово окупованій території, викликає дискусії щодо застосування найбільш правообмежуючого заходу забезпечення кримінального провадження (далі – ЗЗКП) – тримання під вартою.

ваних територіях становлять кримінальні правопорушення, передбачені ст. 258–258-5 КК України та ст. 260 КК України. За офіційною інформацією Головного слідчого управління Національної поліції України (станом на 12.12.2020) за даними ЄРДР з початку проведення антитерористичної операції та проведення операції Об'єднаних сил (далі – АТО/ООС) слідчими Національної поліції розпочато понад 4,9 тис. кримінальних проваджень за фактами створення не передбачених законом збройних чи воєнізованих формувань та участі у них осіб, що передбачено ст. 260 «Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань» КК України. З них слідчими Головного управління Національної поліції в Донецькій області більш як 2,9 тис. та слідчими Головного управління Національної поліції в Луганській області – понад 1,2 тис. Також значна кількість зареєстрованих кримінальних проваджень указаної категорії розпочато також слідчими Головного управління Національної поліції в Харківській області (416) та Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі (247).

За даними ЄРДР (станом на 12.12.2020) слідчими Національної поліції здійснювалось досудове розслідування в 764 кримінальних провадженнях, розпочатих за фактами проявів тероризму, кваліфіковані за ст. 258–258-5 КК України. З них найбільше, в Донецькій (198 кримінальних проваджень) та Луганській (215) областях, а також в Дніпропетровській області (72) та в Головному слідчому управлінні Національної поліції України (134). Досудове розслідування зупинено в зв'язку з розшуком підозрюваних осіб у 8 кримінальних провадженнях. До суду слідчими Національної поліції направлено матеріали 82 кримінальних проваджень указаної категорії (складено обвинувальні акти та клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності).

Крім того, за даними ЄРДР (станом на 12.12.2020) слідчими Національної поліції здійснювалось досудове розслідування у 101 кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 109 «Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу

або на захоплення державної влади» КК України, 110 «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» та 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України» КК України [6].

Відповідно до рішення Конституційного Суду України від 25 червня 2019 року № 7-р/2019 у справі № 3-68/2018(3846/17, 2452/18, 3657/18, 347/19) зміни до ч. 5 ст. 176 КПК України були визнані неконституційними [7]. Зокрема, у конституційній скарзі представника А. О. Александровської – адвоката О. Г. Постернака, в якій оскаржується конституційність положень ч. 5 ст. 176 та ст. 183 КПК України при обранні запобіжного заходу до підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 110 КК України. Автор скарги справедливо зазначає, що певна категорія осіб ставить у нерівні умови порівняно з іншими особами, порушується презумпція невинуватості та низка інших положень Конституції України (ст. 21, 22, 24). Крім того, у скарзі адвокат посилається на рішення ЄСПЛ. Слід особливо підкреслити значення у досліджуваному питанні рішення у справі «Калашников проти Росії», у якому ЄСПЛ зазначає, що якщо закон встановлює презумпцію щодо обставин, які стосуються підстав тримання під вартою, крім того має бути переконливо доведена наявність конкретних обставин, які переважають правило поваги до особистої свободи (будь-яка система обов'язкового тримання під вартою несумісна зі ст. 5 § 3 Конвенції за визначенням. Якщо закон встановлює презумпцію щодо обставин, які стосуються підстав тримання під вартою, має бути, крім того, переконливо доведена наявність конкретних обставин, які переважають правило поваги до особистої свободи), а також у кожному випадку, коли вирішується питання щодо тримання під вартою або звільнення, діє презумпція на користь звільнення. Слід звернутися і до рішення ЄСПЛ у справі «Мамедов проти Росії», у якому зазначається, що сама

лише тяжкість вчиненого кримінального правопорушення не може бути покладена в обґрунтування необхідності продовження тримання під вартою [8]. Подібні доводи містилися і у конституційній скарзі М. А. Ковтун, Н. В. Савченко, І. Д. Костоглодов, В. І. Чорнобук, за результатами якої і було винесено вищезазначене рішення Конституційного Суду України.

Попри визнання норми неконституційною, були висловлені окремі думки суддів Конституційного Суду України, які ми не можемо залишити поза увагою. Зокрема, в окремій думці суддя О. Первомайський справедливо, на наш погляд, звернув увагу на те, що «...право на свободу *не є абсолютним*, тобто таким, що не може бути обмежене, в той час як згадані в Рішенні вимоги щодо *домірності (пропорційності)* та *суспільної необхідності* застосування обмежень конституційних прав є наслідком того, що останні не є абсолютними...». На думку судді, застосування безальтернативного запобіжного заходу можна вважати домірними (пропорційними) та суспільно необхідними з урахуванням наявної загрози суверенітету, територіальній цілісності України та державній (національній) безпеці? О. Первомайський справедливо акцентує увагу на тому, що «...алогічно та нерозумно застосовувати до терориста чи диверсанта щось на зразок домашнього арешту з нібито «щирим» наміром того, що це не створить подальших проблем для досудового розслідування та можливого притягнення цих осіб до кримінальної відповідальності. *Подібні дії є нічим іншим, як ілюзією правосуддя та удаваною спробою досягнення зазначеної легітимної мети щодо захисту суверенітету, територіальної цілісності та національної безпеки.*

По-друге, попередня подібна судова практика застосування відмінних від тримання під вартою запобіжних заходів до осіб, які звинувачувались у державній зраді, диверсії, вчиненні терористичного акту та інших кримінальних правопорушень, мала наслідком те, що такі підозрювані та обвинувачені порушували вимоги КПК України й рішень судів та переховувались від органів досудового слідства та судів, в першу чергу на території країни агресора – РФ» [9].

В іншій окремій думці судді Конституційного Суду України І. Д. Сліденка наводяться, на нашу думку, не менш серйозні аргументи та приклади із правозастосовної практики. Він пояснює появу ч. 5 ст. 176 Кодексу у зв'язку зі змінами до нього, які внесла Верховна Рада України у 2014 році, слід розглядати як термінову реакцію на військові дії, які розпочала Російська Федерація проти України... Таким чином, легітимна мета такого роду змін не викликає жодного сумніву.

У цій справі, результатом якої стало Рішення, на одній шальці терезів була індивідуальна свобода, а на іншій – безпека держави. Не слід забувати, що ч. 5 ст. 176 Кодексу застосовувалась до підозрюваного у вчиненні державної зради та інших тяжких і особливо тяжких злочинів проти основ національної безпеки України та злочинів, пов'язаних із терористичною діяльністю чи діяльністю незаконних воєнізованих або збройних формувань... Сама по собі альтернатива запобіжного заходу для такого виду злочинів в теорії нібито не створює небезпеки для держави». У цій окремій думці суддя наводить приклад – справу колишнього командира спецроты «Беркут» Дмитра Садовника, обвинувачуваного у співучасті у вбивстві 39 активістів Євромайдану, який був звільнений судом з-під варти і відправлений під домашній арешт 19 вересня 2014 року. Натомість, він порушив обраний запобіжний захід, а в грудні того ж року йому було надано громадянство держави-агресора [10].

Учений І. А. Тітко справедливо вказує на те, що визнання ч. 5 ст. 176 КПК України неконституційною нормою призводить до ситуації, коли особи, причетні до злочинів проти національної і громадської безпеки, навіть при обранні до них запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, матимуть право на звільнення під заставу. І хоча суди можуть вдатися до встановлення досить значного розміру застави, може постати питання про непомірність застави для підозрюваного (ч. 4 ст. 182 КПК України), у разі, якщо у звільненні особи, яка причетна до злочинів, вчинених в межах воєнного конфлікту, зацікавлена, наприклад, країна-

агресор, то сума застави навряд чи буде перепорою до звільнення з під варти. Учений справедливо вказує, що можливість суду скористатися дискрецією щодо не визначення розміру застави, у випадках, передбачених ч. 4 ст. 183 КПК України обмежена тим, що об'єктивна сторона деяких складів злочинів, особливе значення яких в умовах воєнного конфлікту складно переоцінити, може не мати таких ознак, як насильство або загибель людини (наприклад, ст. 110, 110-2, 258-5 КК України та ін.). Це змушує окремих суддів, з метою обрання особі тримання під вартою без права внесення застави, обґрунтовувати опосередковану можливість настання таких наслідків як насильство і загибель людей в результаті вчинення вказаних злочинів [11, с. 63–64]. Ще одним аргументом на користь цієї позиції є ймовірність втечі таких осіб, причетних до збройного конфлікту, на тимчасово окуповані території та продовження ними там кримінально протиправної діяльності. Тому зазначений ризик підлягає доказуванню та оцінці судом при прийнятті рішення щодо обрання запобіжного заходу до таких осіб.

Як ще однин із аргументів щодо необхідності переосмислення питань співвідношення особистої свободи та суспільної безпеки внаслідок вчинення терористичних кримінальних правопорушень можна навести «сходження України» у щорічному рейтингу 163 країн світу за рівнем тероризму у світі The Global Terrorism Index в основі якого середній показник за 10-бальною шкалою за чотирма основними критеріями: кількість терористичних інцидентів, кількість загиблих, кількість постраждалих, рівень майнової шкоди, крім того при складанні індексу враховуються й інші фактори, які хоча й непрямо, але пов'язані із тероризмом: 2010 рік – 72 місце (індекс 1,5); 2011 рік – 53 (індекс 2,19); 2012 рік – 56 (2,16); 2013 рік – 51 місце (індекс 2,99); 2014 рік – 54 місце (індекс 2,95); 2015 рік – 12 місце (індекс 7,2); 2016 рік – 11 місце (індекс 7,13); 2017 рік – 17 місце (індекс 6,56); 2018 рік – 21 місце (6,05); 2019 рік – 24 місце (5,55); 2020 рік – 36 місце (індекс 4,69) [12].

Слід оцінювати, що саме кримінальні правопорушення, вчинені проти інтересів

держави, людства, а також кримінальні правопорушення контекстуально пов'язані зі збройним конфліктом, тобто у період, коли держава та суспільство перебувають у вразливому стані самі по собі свідчать про неприйняття та зневагу до суспільних і державних цінностей. Про підвищену суспільну небезпечність кримінальних правопорушень в таких умовах свідчить і той факт, що відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 67 КК України вчинення кримінального правопорушення з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій є обставиною, що обтяжує покарання.

Хоча запобіжні заходи і не є заходами покарання та переслідують іншу [13] мету, водночас під час вирішення питання про застосування запобіжного заходу слідчий суддя, суд оцінюють відповідні ризики, передбачені ч. 1 ст. 177 КПК України та умови, визначені ст. 178 КПК України. При цьому поза увагою законодавця знову-таки залишилися обставини вчинення кримінального правопорушення в умовах збройного конфлікту [14, с. 121–124].

Вважаємо за необхідне більш детально зупинитися на цьому питанні. Зауважимо, що питання щодо встановлення контекстуальних обставин при здійсненні кримінального провадження в умовах збройного конфлікту стосується не тільки питань застосування ЗЗКП, а взагалі питань, пов'язаних із предметом доказування.

На нашу думку, у провадженнях, що пов'язані із тимчасовою окупацією та збройним конфліктом, іншими надзвичайними правовими режимами, необхідним є встановлення контекстуальних обставин вчинення кримінальних правопорушень. Це сприятиме підвищенню ефективності дії кримінального закону [15]. Такі обставини відомі у доктрині та практиці Міжнародного кримінального суду (далі – МКС), де окрім традиційних елементів складу кримінального правопорушення, виділяють і їх.

Імплементуючи до предмету доказування у кримінальних провадженнях в умовах збройного конфлікту категорію контекстуальних обставин, ми наділяємо її дещо іншим змістом, аніж МКС. Під контекстуальними обставинами кримінального право-

порушення в умовах збройного конфлікту та надзвичайних правових режимів (далі – НПР) нами розуміється сукупність умов, обстановки вчинення кримінального правопорушення, характеристик особи підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого та ін. обставин кримінального правопорушення та умов і обставин здійснення кримінального провадження, які визначають причинно-наслідковий зв'язок кримінального правопорушення зі збройним конфліктом та / або надзвичайним правовим режимом та підлягають доказуванню.

Однак, обмежувати цією ознакою їх не можна, адже необхідно встановлювати повну контекстуальну картину події: характеристики потерпілого та суб'єкту кримінального правопорушення, обставини вчиненого діяння, соціально-політичний контекст подій у яких було вчинено кримінальне правопорушення.

Як справедливо зазначають процесуалісти, ст. 91 КПК України «Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні», не містить таких контекстуальних елементів, як факт існування збройного конфлікту на території вчинення кримінального правопорушення. І у цьому аспекті доцільно застосовувати більш широкий підхід до «обставин вчинення кримінального правопорушення» та розкривати крізь його призму всі важливі елементи для доказування даної категорії кримінальних правопорушень [16, с. 45].

У дослідженнях І. В. Гловюк та В. А. Завтура щодо застосування ЗЗКП значна увага приділяється локальному предмету доказування. І. В. Гловюк, наголошує, що визначальними для формування загальної моделі локального предмету доказування є положення ч. 3 ст. 132 КПК України [17, с. 98]. В. А. Завтур додає, що «Аналіз нормативного регулювання порядку розгляду клопотань про застосування окремих ЗЗКП, визначеного у Розділі 2 КПК України дозволяє вести мову про наявність трьох елементів локального предмету доказування під час розгляду відповідних клопотань, серед яких можна виокремити обов'язкові, а саме: підстави та умови (загальні та спеціальні) застосування ЗЗКП, а також фа-

культативний елемент у вигляді додаткових обставин, що підлягають встановленню та врахуванню під час прийняття рішення слідчим суддею. Факультативний характер цих обставин зумовлений тим, що вони спрямовані на повне та всебічне з'ясування обставин, що складають локальний предмет доказування і поза межами відповідного судово-контрольного провадження можуть не мати самостійного правового значення для кримінального провадження, втім, їх врахування – обов'язок слідчого судді, про що прямо указано в ч. 2 ст. 152, ч. 2 ст. 157, ч. 1 ст. 178 КПК України... Наявність спеціальних умов застосування окремих запобіжних заходів зумовлює розширення локального предмету доказування при розгляді відповідних клопотань та ускладнення його додатковими елементами» [18, с. 269].

На наше переконання, до локального предмету доказування при обранні ЗЗКП у кримінальних провадженнях в умовах НПР мають включатися контекстуальні обставини, які демонструють зв'язок суб'єктивної сторони кримінального правопорушення та ризиків, визначених ст. 177 КПК України з екстраординарними обставинами у яких вчинено кримінальне правопорушення та / або здійснюється кримінальне провадження [19, с. 347–356].

На наше переконання, обставини, визначені у ст. 178 КПК України не повною мірою охоплюють специфічні обставини, які характерні у кримінальних провадженнях в умовах НПР. Зокрема, цю норму було доповнено п. 12 «ризик продовження чи повторення протиправної поведінки, зокрема ризик летальності, що його створює підозрюваний, обвинувачений, у тому числі у зв'язку з його доступом до зброї», однак, законодавцем не було враховано у якості додаткової обставини «ризик повернення особи на тимчасово окуповану територію або в район проведення АТО». Хоча п. 1 ч. 1 ст. 177 КПК України і містить ризик «переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду», однак саме обставини повернення особи на тимчасово окуповану територію або в район проведення АТО, а також на територію країни-агресора. Адже виїзд з тимчасово окупованих територій

до рф є майже безперешкодним. А з урахуванням того, що країна-агресор блокує з моменту збройного конфлікту екстрадицію, а також той факт, що оголошення у міжнародний розшук ускладнено тим, що Інтерпол своєю «фільтрує» звернення на предмет ознак політичного переслідування. Й у разі отримання попередження з доказами того, що справа відносно особи має ознаки політичного характеру «червона картка» щодо такої особи не виставляється, а низка звернень України до Інтерполу з початком збройного конфлікту, оцінюється саме з урахування політичного контексту ситуації, розшук таких осіб унеможливується.

На підтвердження існування таких ризиків може бути надано інформацію про наявність відповідної перепустки для виїзду на тимчасово окуповану територію Донецької або Луганської областей, офіційну реєстрацію на тимчасово окупованій території або країни-агресора чи можливість виїзду туди, наявність близьких родичів або інших зв'язків на тимчасово окупованих територіях або в країні-агресорі. Вони повинні враховуватися у якості елементу локального предмету доказування при обранні запобіжних заходів у таких категоріях кримінальних проваджень. Відтак, пропонуємо доповнити ст. 178 п. 13 «ризик виїзду (повернення) особи на тимчасово окуповану територію та/або територію країни-агресора».

Слід також зауважити, що проблемним питанням є визначення природи самого збройного конфлікту, який відбувається на території України, що викликає питання щодо кваліфікації діянь, які вчиняються представниками так званих «ДНР» та «ЛНР», представників так званих «військових структур та правоохоронних органів» тимчасово окупованої АРК, а також ставить питання про статус цих осіб відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Таким чином, питання істотного обмеження прав людини в умовах збройних конфліктів завжди лежить у площині забезпечення балансу приватних та публічних інтересів. При вирішенні питання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою по категоріям кримінальних правопорушень, які безпосередньо стосу-

ються збройного конфлікту, специфічним є локальний предмет доказування, до складу якого входять контекстуальні обставини. Крім того, необхідним є доповнення ризиків, передбачених ст. 178 КПК України пунктом 13 «ризик виїзду особи на тимчасово окуповану територію та/або територію країни-агресора». Перспективними вбачаються подальші дослідження щодо застосування інших запобіжних заходів в умовах збройного конфлікту, проведення порівняльно-правових досліджень застосування запобіжних заходів в умовах надзвичайних правових режимів в Україні та зарубіжних державах з обґрунтовується найперспективніші напрямів імплементації позитивного зарубіжного досвіду в національну правову систему [20].

Висновки

Аргументовано необхідність встановлення контекстуальних обставин як елементу локального предмета доказування. Під контекстуальними обставинами кримінального правопорушення в умовах збройного конфлікту та в умовах надзвичайних правових режимів запропоновано розуміти сукупність умов, обстановки вчинення кримінального правопорушення, характеристик особи підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого та інших обставин кримінального правопорушення та умов і обставин здійснення кримінального провадження, які визначають причинно-наслідковий зв'язок кримінального правопорушення зі збройним конфліктом та / або надзвичайним правовим режимом та підлягають доказуванню.

Обґрунтовано доповнити ст. 178 пунктом 13 «ризик виїзду (повернення) особи на тимчасово окуповану територію та/або територію країни-агресора». Визначено, що на підтвердження існування таких ризиків може бути надано інформацію про наявність відповідної перепустки для виїзду на тимчасово окуповану територію Донецької або Луганської областей, офіційну реєстрацію на тимчасово окупованій території або країни-агресора чи можливість виїзду туди, наявність близьких родичів або інших зв'язків на тимчасово окупованих територіях або в країні-агресорі. Вони повинні враховувати-

ся у якості елементу локального предмету доказування при обранні запобіжних заходів у таких категоріях кримінальних проваджень.

Література

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини: Закон України від 07.10.2014 № 1689-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1689-18>.
2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини : пояснювальна записка до проекту Закону України від 08 серпня 2014 р. № 4448а. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4448a&skl=8
3. Cherniavskiy S., Dzhuzha A., Babanina V., Harust Yu. (2021). System of ensuring the economic security of the state: world experience and ways of its reform in Ukraine. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, № 28 (4). P. 157–168. DOI: <https://doi.org/10.51249/gei.v2i01.132>.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея : 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.
5. Статистична інформація: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113897&libid=100820&c=edit&_c=fo.
6. Лист Головного Слідчого Національної поліції України №24/3/6-2020 від 12.12.2020 (надано за запитом).
7. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України від 25 червня 2019 р. №7-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19>
8. Захист Алли Александровської оскаржив рішення суду про тримання її під вартою. URL: http://www.kpu.life/ru/84503/zahyst_ally_aleksandrovskoji_oskarzhiv_rishennja_sudu_pro_trymannja_jiji_pid_vartuju.
9. Окрема думка судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої ст. 176 Кримінального процесуального кодексу України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/na07d710-19#n2>
10. Окрема думка судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/nb07d710-19#n2>
11. Тітко І. А. Тримання під вартою як безальтернативний запобіжний захід: еволюція сприйняття від місцевого до Конституційного суду. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції*: II Харківський кримінальний процесуальний полілог. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18217/3/Titko_Trymannia.pdf. С. 61–65.
12. Global terrorism index. URL: <https://knoema.ru/atlas/topics/%d0%9c%d0%b8%d1%80%d0%be%d0%b2%d1%8b%d0%b5-%d1%80%d0%b5%d0%b9%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b3%d0%b8/%d0%9c%d0%b8%d1%80%d0%be%d0%b2%d1%8b%d0%b5-%d1%80%d0%b5%d0%b9%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b3%d0%b8/Global-terrorism-index?baseRegion=UA>.

13. Мовчан Р. О. Можливість індивідуалізації кримінальної відповідальності при призначенні покарання за злочин, передбачений ст. 197-1 КК України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2008. Спец. вип. № 7. С. 89–94.

14. Тетерятник Г. К. Окремі питання застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах надзвичайних правових режимів. *Актуальні питання взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами у кримінальному провадженні: матеріали науково-практичної інтернет-конференції* (Одеса, 24 квітня 2020 року), Одеса, 2020. С. 121–124.

15. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Кримінально-правове поняття «інші тяжкі наслідки»: проблеми тлумачення та вдосконалення законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 1. С. 162–170.

16. Принцип комплементарності: стандарти міжнародного правосуддя в Україні: звіт, підготований ULAG. 94 с. URL: http://justiceforthefuture.org.ua/uploads/MaterialDocument/ULAG_complementarity_web_ua_004_26_1594216073.pdf

17. Гловюк І. В. Окремі аспекти доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею. *Право України*. 2014. №10. С. 97–105.

18. Завтур В. А. Оцінка допустимості доказів, отриманих у порядку ст. 615 КПК України. *Правове життя сучасної України* : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.). Одеса : Гельветика, 2020. Т. 3. С. 269–274.

19. Тетерятник Г. К. Кримінальне провадження в умовах надзвичайних правових режимів: теоретико-методологічні та праксеологічні основи: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 500 с.

20. Cherniavskiy, S., Babanina, V., Mykytchuk, O., & Mostepaniuk, L. (2021). Measures to combat cybercrime: analysis of international and Ukrainian experience. *Access to Cuestiones Políticas*, 39 (69), 115–132. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3969.06>.

SUMMARY

The article examines certain issues of the application of a measure of restraint in the form of detention in the context of an armed conflict. The effective investigation and prosecution of individuals for crimes directly related to armed conflict is an important task for law enforcement and judicial authorities. At the same time, ensuring the rights of participants in the proceedings, respect for human rights in this area should be ensured at the proper level.

The author analyzes the norms of Art. 177, 178 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, as well as the decision of the Constitutional Court of Ukraine, separate opinions of judges, decisions of the European Court of Human Rights, opinions of scientists on the choice of detention as a non-alternative preventive measure for certain categories of criminal proceedings.

The paper draws attention to the need to establish contextual events as an element of the local confirmation subject. Under the contextual circumstances of a criminal offense in the conditions of an armed conflict and in the conditions of emergency legal regimes, the author understands the totality of conditions, the circumstances of the commission of a criminal offense, the characteristics of the suspect, the accused, the victim, etc. the circumstances of a criminal offense and the conditions and circumstances of the commission of criminal proceedings that determine the causal relationship of a criminal offense with an armed conflict and / or an emergency legal regime and are subject to proof.

It is proposed to supplement Art. 178 paragraph 13 "the risk of departure (return) of a person to the temporarily occupied territory and / or the territory of the aggressor country". It was determined that in order to confirm the existence of such risks, information can be provided on the availability of an appropriate pass for traveling to the temporarily occupied territory of Donetsk or Luhansk regions, official registration in the temporarily occupied territory, the presence of close relatives or other ties in the temporarily occupied territories or the aggressor country, should be taken into account as an additional element of the local subject of proof when choosing measures in such categories of criminal proceedings.

Key words: criminal proceedings, armed conflict, contextual circumstances, detention, risks, temporarily occupied territories.

Науково-практичний журнал

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ

**EUROPEAN
PERSPECTIVES**

№ 4, 2021

Головний редактор
Музичук Олександр Миколайович

Здано до набору 15.10.2021 р.
Підписано до друку 23.10.2021 р.
Комп'ютерний набір. Формат 60х84 1/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 20,46
Тираж 1200. Зам. № 4497

ТзОВ «Дрогобицька міська друкарня»
м.Дрогобич, вул. І.Мазепи, 7,
тел./факс 2-23-35, тел.: 3-38-50, 2-23-76